

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 373/2014-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti BRATISLAVSKÁ VODÁRENSKÁ SPOLOČNOSŤ, a. s., Prešovská 48, Bratislava, a obchodnej spoločnosti ZÁPADOSLOVENSKÁ VODÁRENSKÁ SPOLOČNOSŤ, a. s., Nábrežie za hydrocentrálou 4, Nitra, zastúpených advokátom a konateľom JUDr. Michalom Mišíkom, Advokátska kancelária Mišík, s. r. o., Prievozská 4B, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu na inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obo 5/2013 a jeho uznesením z 29. januára 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti BRATISLAVSKÁ VODÁRENSKÁ SPOLOČNOSŤ, a. s., a obchodnej spoločnosti ZÁPADOSLOVENSKÁ VODÁRENSKÁ SPOLOČNOSŤ, a. s., o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. mája 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti BRATISLAVSKÁ VODÁRENSKÁ SPOLOČNOSŤ, a. s., Prešovská 48, Bratislava, a obchodnej spoločnosti ZÁPADOSLOVENSKÁ VODÁRENSKÁ SPOLOČNOSŤ, a. s., Nábrežie za hydrocentrálou 4, Nitra (ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obo 5/2013 a jeho uznesením z 29. januára 2014 (ďalej aj „namietané uznesenie“). Podaním doručeným ústavnému súdu 7. mája 2014 sťažovateľky svoju sťažnosť doplnili.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že „Na Krajskom súde v Bratislave je pod. spis. zn. 29Cb/56/2002 vedené konanie o zaplatenie 13 277 567,55 € s príslušenstvom zo zmienek na návrh žalobcu T., proti žalovaným I. Bratislavská vodárenská spoločnosť, a. s., so sídlom: Prešovská 48, 826 46 Bratislava, IČO: 35 850 370, II. Trnavská vodárenská spoločnosť, a. s., so sídlom: Priemyselná 10, 921 79 Piešťany, IČO: 36 252 484 a III. Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. so sídlom: Nábrežie za hydrocentrálou 4, 949 60 Nitra, IČO: 36 550 949.

Na návrh sťažovateľa ZVS ako žalovaného III. zo dňa 25. 6. 2012 bolo na pojednávaní dňa 2. 7. 2014 v tejto veci na Krajskom súde v Bratislave vydané uznesenie spis. zn. 29Cb/56/2002 - 530 z 2. 7. 2012 o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a Občianskeho súdneho poriadku. V uznesení bol žalobca T. zaviazaný zložiť preddavok na trovy konania vo výške 663 878,38 € a žalovaní I. až III. boli vyzvaní na zloženie preddavku v sume 663 878,38 € spoločne a nerozdielne.

Žalovaní I. až III. v lehote 60 dní sumu preddavku zložili, a to tak, že žalovaný I. časť vo výške 190 866 €, žalovaný II. časť vo výške 99 582 € a žalovaný III. časť vo výške 373 432 €. Žalobca T. preddavok nezložil.

Krajský súd v Bratislave uznesením spis. zn. 29Cb/56/2002 - 567 z 10. 10. 2012 pre z dôvodu nezaplatenia preddavku na trovy konania žalobcom a zloženia preddavku na trovy konania žalovanými, zastavil.

Proti uzneseniu o zastavení konania podal žalobca T. dňa 27. 11. 2012 odvolanie...

Porušovateľ, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací uznesením spis. zn. 5Obo/5/2013 - 616 z 29. 1. 2014, právoplatným dňa 4. 3. 2014, rozhodol tak, že uznesenie Krajského súdu v Bratislave... o zastavení konania zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.“

Sťažovateľky považujú namietané uznesenie najvyššieho súdu za rozhodnutie porušujúce ich základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom v odôvodnení svojej sťažnosti bližšie argumentujú:

„Porušovateľ v pozícii odvolacieho súdu v napádanom uznesení... uviedol, že podľa jeho názoru je inštitút preddavku na trovy konania v zmysle ustanovenia § 141a Osp obmedzením práva žalobcu na prístup k súdu...

Podľa názoru sťažovateľov je uvedený právny názor odvolacieho súdu arbitrárny... a nerešpektujúci rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky a ani Európskeho súdu pre ľudské práva...

Uvedený názor porušovateľa... má povahu záväzného právneho názoru odvolacieho súdu na otázku aplikovateľnosti inštitútu preddavku na trovy konania podľa § 141a Osp v tomto konaní... Súd prvého stupňa je tak viazaný názorom odvolacieho súdu ohľadom dôsledkov uloženia povinnosti zložiť preddavok na trovy konania, a keďže odvolací súd jednoznačne uviedol, že zloženie preddavku na trovy konania je obmedzením práva žalobcu na prístup k súdu, súd prvého stupňa nemá inú možnosť... ako v následnom konaní zvoliť taký procesný postup, ktorým neuplatní voči žalobcovi tento procesný inštitút a účinky ním predpokladané. Dôsledkom takto formulovaného právneho záväzného názoru odvolacieho súdu je povinnosť súdu prvého stupňa aj napriek naplneniu predpokladov na zastavenie

konania v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 Osp... konanie nezastaviť a pokračovať v ňom, resp. rovnako tak aj zrušiť rozhodnutie o uložení povinnosti zložiť preddavok na trovy konania a predchádzajúci návrh na uloženie tejto povinnosti aj zamietnuť. Kategorická formulácia právneho názoru odvolacieho súdu pre súd prvého stupňa neumožňuje v ďalšom konaní návrhu žalobcov na uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania vyhovieť...

V predmetnej procesnej situácii tak práve postup porušovateľa - odvolacieho súdu, ktorý v konaní právne záväzne, avšak v rozpore s právnym poriadkom, usmerňuje ďalší priebeh konania a možnosť výkonu procesných práv sťažovateľov ako účastníkov konania, predstavuje zásah do práva sťažovateľov uplatňovať a realizovať svoje procesné práva podaním návrhu na uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania. Jedná sa o faktickú činnosť odvolacieho súdu, nakoľko vyslovený právny názor aj priamo usmerňuje ďalší procesný postup...

Porušovateľ - najvyšší súd... uviedol, že inštitút preddavku na trovy konania oslabuje postavenie žalobcu ako dominus litis, čím dochádza k oslabeniu dispozičnej zásady, ktorá je procesným vyústením autonómie vôle žalobcu, na ktorú odvolací súd vzhliada ako na jednu zo základných zásad súkromného práva. Vyslovený právny názor súdu považujeme za maximálne arbitrárny, vytrhnutý z kontextu iných zásad civilného procesu a jednostranne uprednostňujúci výlučne ochranu práv žalobcu v tomto konaní.

Pri strete jednotlivých práv účastníkov občianskeho súdneho konania má všeobecný súd povinnosť aplikovať procesné predpisy tak, aby ostali jednotlivé práva účastníkov vyvážené. Právo na prístup k súdu nie je v žiadnom prípade absolútne, rovnako tak ani dispozičná zásada v civilnom procese. Odvolací súd sa však princípom vyvažovania pri strete rovnocenných práv účastníkov konania... neriadil, a uprednostnil iba dispozičnú zásadu, ktorú absolutizoval na úkor ochrany procesných práv sťažovateľov v pozícii žalovaných.“

Sťažovateľky v sťažnosti argumentujú aj judikatúrou najvyššieho súdu (uznesenia sp. zn. 7 Cdo 107/2012 z 26. februára 2013 a sp. zn. 5 Cdo 181/2013 z 21. augusta 2013), ústavného súdu (rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012, sp. zn. III. ÚS 591/2013 z 10. decembra 2013, sp. zn. III. ÚS 234/2013 z 10. decembra 2013), ako

aj Európskeho súdu pre ľudské práva (rozhodnutie z 13. 7. 1995 vo veci Tolstoy Miloslavsky proti Spojenému kráľovstvu), od ktorej sa najvyšší súd v namietanom konaní „bez zdôvodnenia odchyľil“.

Ďalšie námietky sťažovateľiek smerujú k nedostatočnému odôvodneniu namietaného uznesenia, v ktorom sa podľa sťažovateľiek najvyšší súd nevysporiadal s ich podstatnou odvolacou argumentáciou; k zmätočnosti jeho odôvodnenia a k vydaniu „tzv. *prekvapivého rozhodnutia*“, ktoré je podľa sťažovateľiek „*vystavané na takých skutočnostiach a právnom hodnotení, ktoré doteraz v konaní pred súdom prvého stupňa, resp. vo vyjadreniach účastníkov, neboli uvedené a porušovateľ ako odvolací súd neumožnil účastníkom konania sa k nim vyjadriť*“. Uvedeným postupom najvyšší súd ako odvolací súd odňal sťažovateľkám možnosť konať pred súdom.

Vzhľadom na uvádzané skutočnosti sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nález:

„1. *Základné právo sťažovateľov Bratislavská vodárenská spoločnosť, a. s. a Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod spis. zn. 5Obo/5/2013 porušené bolo.*

2. *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. januára 2014 spis. zn. 5Obo/5/2013 sa zrušuje a vec sa vracia súdu na ďalšie konanie.*

3. *Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, a. s. a Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. trovy právneho zastúpenia v sume 501,69 € spoločne, na účet právneho zástupcu Advokátska kancelária Mišík, s. r. o., so sídlom Prievozská 4B, 821 09 Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Na rozhodnutie o podanej sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Zo samotnej sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľky podali proti namietanému uzneseniu najvyššieho súdu dovolanie, keď uvádzajú: „*Sťažovatelia pre úplnosť dodávajú, že podali ako žalovaní I. a III. dňa 2. 4. 2014 prostredníctvom právneho zástupcu dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, ktorým napadli vyššie uvedené uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu odvolacieho; o dovolaní sa zatiaľ nerozhodlo.*“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti možno uzavrieť, že v súčasnom štádiu právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľiek má najvyšší súd v rámci dovolacieho konania. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných procesných noriem (Občiansky súdny poriadok). Ide o jeden zo základných princípov, ktoré ovládajú konanie pred ústavným súdom, a to o princíp subsidiarity. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, II. ÚS 196/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti je táto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Pritom lehota na podanie ústavnej sťažnosti bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. 11. 2007 vo veci *Soffer v. Česká republika*, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci *Zvolský a Zvolská v. Česká republika*, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľiek uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2014